

CRÒNICA LEGISLATIVA DE LES ILLES BALEARS

Primer semestre 2020

Tensió i instrumentalització política de la llengua també en època de crisi

Maria Ballester Cardell*

Resum

La greu emergència sanitària ha afectat sense excepcions tots els àmbits d'actuació de l'Administració, entre els quals es troba el foment de la llengua catalana i la política lingüística. Entre tant, s'ha mantingut la controvèrsia sobre l'ús de les llengües oficials en espais tan sensibles com l'educació i la salut. En l'àmbit jurisdiccional, les Sentències de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia admeten que la capacitat lingüística dels empleats del Servei de Salut permetrà conformar l'ús del català com a llengua amb capacitat de servei, però anul·len el decret que estableix el requisit del català per a l'accés i la promoció al personal sanitari.

Paraules clau: política lingüística, Illes Balears; crisi sanitària; ús de la llengua pròpia a l'educació i a l'àmbit de la salut; anul·lació judicial de la capacitat lingüística del personal sanitari.

LEGISLATIVE REPORTS ON BALEARIC ISLANDS

FIRST HALF OF 2020

Tension and political instrumentalization of the language also during times of crisis

Abstract

The severe emergency health situation has affected all areas of public administration action without exception, including promotion of the Catalan language and language policy. Meanwhile, the controversy over the use of official languages in such sensitive areas as education and health has continued. At the jurisdictional level, the Administrative Chamber of the High Court of Justice has decreed that language training of Health Service employees will allow for the use of Catalan as a language within a service capacity, but they have revoked the decree that establishes the requirement of Catalan for access and promotion of health personnel.

Keywords: language policy; Balearic Islands; health crisis; use of own language in education and health care; legal annulment of the language training of healthcare personnel.

* Maria Ballester Cardell, professora contractada doctora de dret constitucional de la UIB. maria.ballester@uib.es

Citació recomanada: Ballester Cardell, Maria. (2020). «Crònica legislativa de les Illes Balears. Primer semestre de 2020», *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 74, 137-143. <https://doi.org/10.2436/rld.i74.2020.3509>

Sumari

- 1 El foment i la promoció de la llengua catalana en època de la COVID-19
- 2 La instrumentalització política de la llengua per part de distints grups parlamentaris
- 3 L'anul·lació per part del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears de determinats preceptes del Decret que regula la capacitació lingüística en l'àmbit de la salut
- 4 Conclusions

1 El foment i la promoció de la llengua catalana en època de la COVID-19

Durant el primer semestre de 2020, la crisi sanitària que ens ha tocat viure ha monopolitzat l'agenda pública a les Illes Balears des del mateix instant en què es declara l'estat d'alarma. La greu emergència ha atacat amb la màxima intensitat la salut de les persones i el teixit econòmic i ha afectat tots els àmbits, entre els quals es troba el foment de la llengua catalana i la política lingüística.

En l'àmbit normatiu i institucional, la COVID-19 posa a prova les estructures jurídiques, que han de fer front a una situació absolutament nova i insòlita. Pensem, només a títol d'exemple, que la declaració de l'estat d'alarma deixa en suspens la publicació dels resultats provisionals de les proves orals de la convocatòria de les proves que organitza la Direcció General de Política Lingüística per obtenir un certificat oficial de coneixements de llengua catalana que es varen realitzar al gener de 2020 i tots els procediments i tràmits relacionats. Igualment, la crisi generada per la pandèmia de la COVID-19 i la suspensió dels terminis administratius han impedit la segona convocatòria de les proves que organitza, que estava prevista per al mes de juny, per la qual cosa, la propera convocatòria no es realitzarà fins al gener de 2021.

Altrament, sense conèixer l'abast dels ajusts econòmics derivats de l'emergència sanitària, és possible que la partida pressupostària destinada al foment del català (inicialment fixada en 2,9 milions d'euros) es vegi afectada en el futur. De moment, i pel que fa a l'àmbit territorial de l'illa de Mallorca, sabem que el Consell Insular ja ha aprovat, en sessió ordinària del dia 21 de maig, una modificació de crèdit del pressupost de 2020 per destinar-lo al pla de reactivació social i econòmica de l'illa de Mallorca. En concret, l'àrea de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística ha vist reduït el seu pressupost en un 48% i, específicament, la partida de Política Lingüística minva en gairebé un 30% del pressupost.

En qualsevol cas, el confinament ha generat iniciatives alternatives de promocionar l'aprenentatge i millora de la llengua catalana. Així, per exemple, la Direcció General de Política Lingüística ha posat en marxa la iniciativa "Aprèn català sense adonar-te'n"¹. La campanya, engegada a través de les xarxes socials, inclou recomanacions per fomentar l'aprenentatge informal de la llengua (sèries de televisió, revistes o llistes musicals amb accés obert) aprofitant el temps que ens ha tocat de quedar-nos a casa. En aquesta mateixa línia, i en un Sant Jordi diferent, es promou la iniciativa, "Per Sant Jordi, una paraula!"² per tal que qualsevol persona interessada pugui explicar alguna cosa (amb qualsevol format i contingut) sobre un mot escollit i publicar-la a les xarxes el dia 23 d'abril; l'objectiu d'aquesta campanya és potenciar la llengua catalana com a element cohesionador de la societat. Per tal de promocionar el producte musical local i mostrar l'oferta cultural en llengua catalana en època de COVID-19, es publica un catàleg en format digital dels grups i artistes musicals de les Illes Balears en llengua catalana, on es recullen treballs apareguts recentment. En paral·lel, l'Obra Cultural Balear registra el 29 de juny al Parlament una "Proposta de mesures urgents per l'impuls de l'activitat econòmica, en el context d'unes noves polítiques que situen les persones al centre, per pal·liar els efectes de la crisi ocasionada per la COVID-19"³. El document, que està estructurat a partir dels tres eixos principals de feina de l'entitat —llengua, cultura i país—, aporta quatre propostes en l'àmbit de la llengua, tot partint del reconeixement de la política lingüística com un instrument que afavoreix la cohesió social i la seva normalització en un context de reactivació econòmica de les Illes Balears.

Al marge de les vicissituds que ha provocat la sotragada de la malaltia infecciosa en l'esfera de la llengua i cultura catalanes, podem destacar algunes de les accions que s'han desenvolupat en relació amb el foment de la llengua catalana per impulsar-ne la normalització.

A principi d'any (el 15 de gener), es produeix una reunió entre la Delegació del Govern d'Espanya i la Secretaria Autònoma d'Universitat, Recerca i Política Lingüística per posar en comú la situació del coneixement i ús del català per part de les forces i cossos de seguretat de l'Estat. Aquests contactes són importants en la mesura que es vinculen a les actuacions per part dels representants de l'Administració autònoma per oferir un bon servei a la ciutadania i garantir els drets lingüístics. Recordem que, tal com es destaca en la crònica de l'any 2019, a les Illes Balears es crea (mitjançant el Decret 89/2019) l'Oficina dels Drets Lingüístics com un servei als ciutadans per als casos en què veuen minvades les possibilitats d'usar la llengua oficial. L'Oficina es configura com una institució mediatra entre qui denuncia uns fets

1 <http://www.caib.cat/govern/sac/fitxa.do?codi=4130962&coduo=2390443&lang=ca>

2 <http://www.caib.cat/govern/sac/fitxa.do?codi=4155009&coduo=2390443&lang=ca>

3 <http://www.ocb.cat/index.php?not=53&ini=0>

i l'òrgan o ens que hagi pogut vulnerar els drets lingüístics dels ciutadans per tal de millorar l'atenció lingüística. L'Oficina té funcions d'assessorament, suport i sensibilització dels drets lingüístics, però no preveu nous drets ni obligacions correlatives de caràcter lingüístic en relació amb altres administracions o en l'actuació de particulars, en concordança amb l'abast del dret d'opció lingüística i la seva eficàcia, que es planteja només quant als poders públics autonòmics. Precisament aquestes "limitacions" a les funcions pròpies de l'Oficina preocupen en relació amb les situacions de suposades vulneracions lingüístiques per part d'empreses privades o produïdes en el decurs d'actuacions de les forces de seguretat de l'Estat. Certament, els contactes entre els responsables autonòmics de política lingüística, la Delegació del Govern de l'Estat i els caps de la Policia Nacional i de la Guàrdia Civil no s'han materialitzat en mesures concretes, però manifesten la voluntat d'establir una col·laboració i potenciar la llengua catalana també en els cossos i forces de seguretat de l'Estat, l'Administració autonòmica i la Delegació del Govern.

A final de juny s'ha publicat la Resolució de la presidenta del Consell Social de la Llengua Catalana de 15 de juny de 2020, per la qual es nomenen els membres de la Comissió Permanent (BOIB núm. 115, de 27 de juny de 2020). Aquesta nova composició de la Comissió Permanent, que és l'òrgan de representació del Consell, format pel president, els vicepresidents, el secretari i un membre de cada un dels nous grups de vocals, es va elegir en el decurs del primer ple del Consell Social de l'actual legislatura (que tingué lloc l'11 de desembre de 2019).

Igualment, a final del primer semestre es publica la Resolució del conseller d'Educació, Universitat i Recerca de 18 de juny, per la qual es convoquen ajuts destinats a actuacions de foment de la llengua catalana. En concret, es destinen 225.000 euros a donar suport a activitats que tinguin com a finalitat la difusió i la promoció de l'ús social de la llengua catalana. Els beneficiaris de la convocatòria poden ser els ajuntaments i les entitats sense ànim de lucre que desenvolupin actuacions per fomentar l'ús de la llengua catalana. S'inclouen dins la convocatòria projectes de voluntariat lingüístic per fomentar la integració sociocultural de les persones no catalanoparlants; activitats de formació lingüística adreçades a col·lectius específics (joves, nouvinguts); activitats de lleure vinculades al foment de l'ús del català; activitats de promoció de la integració lingüística i projectes de sensibilització lingüística, ambdós casos ajustats a la línia d'actuació de la Direcció General de Política Lingüística. En definitiva, amb aquesta convocatòria es pretén donar suport a la societat civil i als ajuntaments, com a agents implicats en el procés de normalització lingüística.

2 La instrumentalització política de la llengua per part de distints grups parlamentaris

Un cop recuperat el marc legal del català (durant la IX Legislatura), la reedició del pacte progressista en el Govern balear, en tres dels quatre consells insulars i en l'Ajuntament de Palma, després de les eleccions autonòmiques i municipals de 2019, assegura la continuïtat de la política de promoció i normalització lingüística. Tanmateix, La irrupció de VOX en les institucions autonòmiques i locals a partir de 2019 ha intensificat encara més la tensió política envers la política lingüística del Govern, dels consells insulars i de l'Ajuntament de Palma. Vegem, a continuació, només algunes mostres de les crítiques de la formació a la política lingüística de les institucions públiques balears.

Cal recordar que des de l'inici de la legislatura el Grup parlamentari VOX plateja en el Parlament balear una ofensiva molt intensa envers la política lingüística, principalment en l'àmbit educatiu. Per tal de tenir major informació sobre les denúncies de suposat adoctrinament a l'escola pública, la formació política havia sol·licitat, a través de la Mesa del Parlament, la visita a 52 centres educatius de Balears; s'autoritza la visita, la qual es podria realitzar a partir del mes de gener, fora de l'horari lectiu, a les dependències que consideràs oportú la direcció dels centres⁴ (finalment la formació política renuncia a la visita perquè considera que no té sentit fora de l'horari lectiu). A partir d'aquest debat, en seu parlamentària s'han plantejat diverses preguntes i interpel·lacions per part del Grup parlamentari VOX sobre l'"adoctrinament ideològic i polític a centres educatius de les Illes Balears" (BOPIB núm. 32, de 21 de febrer) i sobre "el compliment de la legalitat vigent quant a la neutralitat ideològica i política per part dels docents quan a les seves funcions en l'ensenyament públic" (BOPIB núm. 35, de 13 de març). Altrament, en el Parlament balear (Diari de Sessions del Ple, núm. 34/extraordinari/30 de juny de 2020) arriba també el debat sobre els efectes de la Sentència del Tribunal Suprem de la Sala Contenciosa Administrativa (Secció Quarta) 634/2020, que confirma la

⁴ <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=4046711&lang=ca&coduo=1>

nul·litat de determinats preceptes del decret d'usos institucionals i administratius de les llengües oficials en l'Administració de la Generalitat valenciana. En concret, el portaveu de VOX planteja a la presidenta del Govern si l'Executiu autonòmic modificarà el marc legal del català per tal d'adaptar-se al que estableix la Sentència de l'alt tribunal. Davant les referències del portaveu de la formació conservadora (l'"obsessió catalanista" de la presidenta Armengol, a l'"apartheid lingüístic que pagam tots", a la "imposició d'una llengua que no és la de Balears sinó la de Catalunya i que s'utilitza per fer política nacionalista"), la cap del Govern respon que amb la recuperació del marc legal del català (progressivament reimplantat a partir de 2015), que va ser unànimement acceptat durant vint-i-dos anys, es torna a la normalitat i al consens en l'ús de les llengües oficials a la Comunitat Autònoma.

A l'àmbit insular, VOX va aprofitar una campanya lingüística impulsada per la direcció insular de Política Lingüística del Consell de Mallorca en la qual s'anima a superar el prejudici de parlar en castellà a qui sembla que no parla en català utilitzant la imatge d'una jove de raça negra. El representant de VOX en el Consell qualifica aquesta iniciativa com un "nou cas de racisme lingüístic" dels socis de govern de la presidenta autonòmica i com un exemple de l'odi de "l'esquerra radical [...] envers l'extern".

I pel que fa a l'Ajuntament de Palma, VOX critica els programes de promoció lingüística del consistori palmès —com per exemple el nomenament de dinamitzadors socioculturals per treballar en el reforçament de l'ús del català en activitats lúdiques i culturals, en programes d'acolliment i reforç escolar, en la integració dels nouvinguts i en l'ús del català en les empreses de serveis—; la formació conservadora considera, sense més arguments, que l'equip de govern imposa la seva agenda ideològica sense tenir en compte les necessitats reals dels ciutadans en un moment especialment complicat per la societat.

3 L'anul·lació per part del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears de determinats preceptes del Decret que regula la capacitació lingüística en l'àmbit de la salut⁵

En l'àmbit jurisdiccional, hem de destacar la resolució a la controvèrsia sobre l'ús de les llengües oficials en el sistema de salut mitjançant les sentències de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia núm. 14 i 15, de 16 de gener de 2020, les quals determinen que el decret que regula la capacitació lingüística en l'àmbit de la salut incorre en un vici de legalitat estructural, que afecta el seu contingut íntegre.

Hem de recordar que el Sindicat de Treballadores i Treballadors de l'Ensenyament-Intersindical de les Illes Balears (STEI-i) i la Central Sindical Independiente y de Funcionarios (CSIF) interposen sengles recursos contenciosos administratius envers determinats preceptes del Decret 8/2018, de 23 de març, pel qual es regula la capacitació lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears. La disposició en qüestió té per objecte restablir l'exigència d'acreditació d'un nivell de coneixement de llengua catalana en relació amb als empleats públics que presten el servei en l'àmbit de la salut. Tot això, en compliment de les previsions contingudes en la Llei 4/2016, de 6 d'abril, de mesures de capacitació lingüística per a la recuperació de l'ús del català, amb l'objectiu declarat de donar efectivitat al dret dels ciutadans a ser atesos en la llengua oficial de la seva preferència (cal recordar que amb l'aprovació de la Llei 9/2012, de 19 de juliol, ara derogada, es va modificar la Llei 3/2007, de 27 de març, de la Funció Pública, perquè el coneixement del català no fos un requisit d'accés per als empleats públics).

Abans d'entrar a analitzar les resolucions judicials cal contextualitzar, breument, el debat sobre l'ús de les llengües en l'àmbit de la salut. Els factors i agents que intervenen en la capacitació lingüística del personal sanitari són singulars, la qual cosa fa incrementar-ne la complexitat. Pensem, d'una banda, que els usuaris del Servei de Salut tenen dret a una atenció sanitària de qualitat en qualsevol de les llengües oficials; i les barreres en la comunicació afecten la seguretat i la qualitat de l'atenció que reben els pacients i la resposta que el personal sanitari pot oferir als malalts. Per això, en els territoris en els quals hi ha dues llengües oficials les administracions responsables han d'assegurar els drets lingüístics dels usuaris, tenint en compte, també, la disponibilitat dels recursos humans i la realitat del territori. Altrament, les revisions periòdiques del règim legal de la llengua —més encara quan afecta un àmbit tan sensible com és el de l'atenció sanitària—

⁵ Aquest apartat recull una síntesi del nostre comentari jurisprudencial "El Tribunal Superior de Justícia aprecia un vici de legalitat estructural en la regulació de la capacitació lingüística en l'àmbit de la salut", *Revista Jurídica de les Illes Balears*, núm. 18, 2020, pp. 177-186.

són objecte d'instrumentalització política i confrontació social. L'oposició a les mesures de protecció i promoció de l'ús institucional i social de la llengua pròpia —que són vistes pels detractors com a accions discriminatòries respecte del castellà— contribueixen a crear un relat distorsionat sobre la realitat social de les llengües oficials a les Illes Balears. Les alternances de les majories polítiques parlamentàries i de govern condicionen clarament la progressió de les polítiques lingüístiques, en general i en l'àmbit sanitari. La controvèrsia sobre el Decret 8/2018, de 23 de març, mostra, una vegada més, la dificultat per fer efectiva la igualtat entre llengües oficials quan la iniciativa no troba el suport polític suficient i el context polític estatal és advers.

En la resolució de sengles recursos, la Sala parteix d'una anàlisi del marc normatiu que regeix la competència lingüística dels servidors públics i que es configura com a paràmetre jurídic per a l'aprovació de la normativa que ha de desplegar la capacitat lingüística del personal estatutari del Servei de Salut. En concret, s'invoca la regulació de la Llei 3/2007, de 27 de març, de Funció Pública, que, d'una banda, preveu que “les relacions de lloc de feina del personal funcionari i del personal laboral han d'incloure” entre altres dades, el “nivell exigít de coneixement de llengua catalana, en els termes que s'estableixi reglamentàriament” (art. 30.1.d); i que, a més, disposa com a requisít d'accés a la Funció Pública la necessitat d'“acreditar el coneixement de la llengua catalana que es determini reglamentàriament, respectant el principi de proporcionalitat i adequació entre el nivell d'exigència i les funcions corresponents” (art. 50.1.f).

A partir d'aquí, i de forma quelcom assistemàtica, les resolucions es refereixen a “la conservació de la diversidad idiomática y sobre el nivel de conocimiento de la lengua catalana exigible”. La Sala deixa paleses algunes de les premisses bàsiques del règim de la cooficialitat lingüística, conseqüència del règim jurídic del multilingüisme establert en el sistema constitucional espanyol. També es refereix succintament a les competències autonòmiques en relació amb l'ús de les llengües a l'Administració (amb citació de jurisprudència de la mateixa Sala). I, encara, fa un breu esment de la jurisprudència constitucional sobre el procés de normalització lingüística que vincula les institucions autonòmiques a l'adopció de mesures per establir un estàndard de protecció suficient de la llengua pròpia. Tot això, per acabar apuntant els canvis que s'han produït a nivell normatiu sobre l'exigència de determinats coneixements de la llengua pròpia i cooficial per a l'accés a la Funció Pública.

A continuació, les resolucions aprofundeixen en aquella darrera idea i es refereixen als drets i als deures lingüístics en l'esfera de la Funció Pública. Es remarca que l'exigència de coneixement de la llengua oficial per a l'accés a la Funció Pública en l'àmbit autonòmic ha superat el control de constitucionalitat, sempre que aquell requisít atengui a la capacitat per desenvolupar la funció de què es tracti i s'estableixi de forma proporcionada al tipus i nivell de la funció o lloc que s'ha de desenvolupar. Es recorda, també, que la capacitat lingüística dels empleats públics és una garantia dels drets lingüístics individuals dels ciutadans, en el sentit que les administracions públiques estan en disposició d'atendre'ls en la llengua elegida. S'afirma, reiterant la coneguda jurisprudència continguda (entre altres, a la Sentència de la mateixa Sala 142/2010, de 23 de febrer), que “la capacitación lingüística concierne al uso de la lengua catalana como lengua de Servicio”, que “el derecho constitucional de los ciudadanos a ser atendidos en catalán [...] sumado a [...] la eficacia administrativa o la normalización lingüística, hacen preciso que la Administración de la Comunidad Autónoma otorgue relevancia jurídica al conocimiento de la lengua catalana al objeto del ingreso y/o la provisión de plazas en la función pública de Baleares”. I es finalitza aquest recordatori amb la referència a la possible modulació que pot afectar la progressivitat en l'exigència del nivell de la llengua catalana, també esmentada a la Sentència 142/2010, “en atención a la ineludible garantía de los intereses generales más prioritarios, esto es, para salvaguardar la prestación efectiva —y satisfactoria— de los servicios públicos esenciales.”

Seguidament, atès que la qüestió objecte de debat afecta la regulació del règim estatutari dels empleats públics, la Sala fa una referència a la reserva de llei que formula la Constitució en relació amb les decisions considerades essencials. Conscient de la dificultat de delimitar quin és l'àmbit de la reserva material sobre l'estatut dels funcionaris, i partint de la distinció entre la reserva absoluta i la reserva relativa, conclou que la reserva de llei de l'article 103.3 de la Constitució és de caràcter absolut, tot admetent certa flexibilització en l'àmbit de les relacions especials de subjecció, com succeeix en relació amb els empleats públics. No debades, la jurisprudència constitucional (entre altres, la STC 1/2003, de 16 de gener, reiterant la doctrina

establerta en resolucions anteriors), admet que aquesta reserva no impedeix la col·laboració de les normes reglamentàries, sempre que actuïn com a complement de la regulació legal i que sigui indispensable per optimitzar el compliment de les finalitats previstes per la Constitució o per la mateixa llei. Per això, la Sala planteja com a premissa, en aquest punt, que al reglament li correspon “la función de colaborar con la ley en la tarea de completar o desarrollar las determinaciones legales, [...] estableciendo los detalles de la decisión esencial [...] de la regulación legal”. I, més concretament, centra l'enfocament que haurà de tenir en el cas present, en el fet que es debat l'ajustament del Decret 8/2018 a allò que preveu la disposició transitòria segona de la Llei 4/2016, de 6 d'abril, de mesures de capacitació lingüística per a la recuperació de l'ús del català en l'àmbit de la Funció Pública.

Arribats a aquest punt, la Sala recorda, novament, la possibilitat de “pausar la exigencia del conocimiento de la lengua propia de la Comunidad Autónoma” quan està en joc la prestació de serveis públics essencials. I posa l'accent en l'afirmació que aquesta decisió correspon al legislador. De la mateixa manera, les resolucions posen en relleu que, un vegada determinada per la llei l'exigència del coneixement de la llengua catalana per a tots els empleats públics (també pel personal estatutari i laboral del Servei de Salut de les Illes Balears) com a requisit d'accés a la Funció Pública i promoció en aquesta, el reglament haurà de concretar-lo de forma proporcional i adequada al nivell d'exigència i a les funcions corresponents. I això sense entrar en contradicció amb les previsions legals pel que fa a aquesta exigència i sense restringir els drets legalment reconeguts als destinataris de la norma. En relació amb les previsions contingudes a l'article 7 del Decret 8/2018, de 23 de març, es conclou, en definitiva, que la privació de la carrera professional (com a dret individual en correspondència amb la prestació del servei, segons l'article 14.c del Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic) és nul·la de ple dret (*ex art. 47.2 de la Llei 39/2015*); i que la privació de forma desproporcionada del dret a la mobilitat és contrària a llei (*ex art 129.3 de mateixa Llei 39/2015*). En definitiva, el Tribunal Superior de Justícia considera que, per contravenció del principi de jerarquia normativa, el vici de nul·litat afecta la totalitat del Decret.

4 Conclusions

Durant bona part del primer semestre de l'any 2020 la crisi sanitària ha monopolitzat el debat institucional i polític a la Comunitat Autònoma. Però aquesta circumstància no ha aconseguit diluir el tensió que la qüestió lingüística planteja en àmbits tan sensibles com el sanitari i l'educatiu.

La controvèrsia d'aquests mesos sobre l'ús de les llengües oficials en el sistema de salut (amb l'anul·lació de determinats preceptes del Decret 8/2018), en l'educació (amb les denúncies constants sobre el suposat adoctrinament lingüístic en l'escola pública), i en els usos institucionals i els drets lingüístics dels ciutadans (per les crítiques a les limitacions a les actuacions de l'Oficina de Drets Lingüístics o per les reaccions a la Sentència del Tribunal Suprem sobre el decret valencià d'usos institucionals i administratius de les llengües oficials) és un bona mostra de les dificultats que comporta la recuperació d'una llengua minoritzada, encara que sigui oficial i la legislació comprometi els poders públics a aconseguir la plena igualtat amb el castellà.

En definitiva, la recuperació del marc legal de català a les Balears (impulsat des de 2015 fins a dia d'avui) pretén conformar un marc estable i de finançament per a la plena normalització lingüística. Tanmateix, l'interès de determinades formacions polítiques a mantenir la confrontació política i la insistència mantinguda del Tribunal Suprem sobre l'absolut equilibri entre llengües oficials resulta de molt difícil encaix amb el necessari impuls i promoció de les llengües pròpies, previst en el texts estatutaris i legals.